

Helligånd – kirke

Helligånden er Guds nærvær

- i mennesket
- i verden

Vi tror på Helligånden, en hellig almindelig kirke... (Den apostolske bekendelse)

Vi tror på Helligånden, som er Herre, og som levendegør.... (Den nikænske bekendelse)

Vi bekender altså *ikke* en tro på kirken

- Kirken er Gudstroens tegn og instrument, for Gud *er* Helligånd.
- Gud skaber kærlighedens fællesskab, kirken
- Kirken begynder med Gud Helligånd

I Bibelen – Åndens mange skikkelser

a) Det Gamle Testamente:

- skabelsens Ånd
- befrielseskrigenes Ånd
- profetens Ånd

b) Det Nye Testamente

- Jesu og menighedens Ånd som opfyldelsen af Messias-forventningen i Joels Bog 3,1ff.:

Det skal ske derefter:

Jeg vil udgyde min ånd

over alle mennesker.

Jeres sønner og døtre skal profetere,

jeres gamle skal have drømme,

jeres unge skal se syner.

- Jesus undfanges ved Helligånden
- Helligånden sænker sig over Jesus ved dåben i Jordanfloden
- Jesu prædiken i Nazareth, Luk 4,16ff.:

Han kom også til Nazaret, hvor han var vokset op. På sabbatten gik han efter sædvane ind i synagogen, og han rejste sig for at læse op. Man rakte ham profeten Esajas' bog, og han åbnede den og fandt det sted, hvor der står skrevet:

Herrens ånd er over mig, fordi han har salvet mig. Han har sendt mig for at bringe godt budskab til fattige, for at udråbe frigivelse for fanger og syn til blinde, for at sætte undertrykte i frihed, for at udråbe et nådeår fra Herren.

- Pinsebegivenheden Apg 1
- Talsmanden iflg. Joh 14 – 16
- Paulus Rom 5, 1-11:

Da vi nu er blevet gjort retfærdige af tro, har vi fred med Gud ved vor Herre Jesus Kristus. Ved ham har vi i troen fået adgang til den nåde, som vi står i, og vi er stolte af håbet om Guds herlighed. Og ikke alene det; vi er også stolte af vore trængsler, fordi vi ved, at trængslen skaber udholdenhed, udholdenheden fasthed, og fastheden håb. Og det håb gør ikke til skamme, for Guds kærlighed er udgydt i vore hjerter ved Helligånden, som er givet os.

Kirke

- 1) Ekklesia (græsk) – folkeforsamling, kaldt ud ved en herolds råb oversættes i NT ved *kirke, menighed*.
- 2) Selve ordet *kirke* kommer af det græske *kyriakón*, og betyder "det som hører Herren til" (*Kyrios* = herre)

II Det Nye Testaments billeder af kirken. Troet og erfaret kirke

Paulus: *Kristi legeme*. Med dette billede sammenholder Paulus den konkrete kirke med Kristus.

Legeme: Et konkrete menneske ikke blot har et legeme, men *er* et legeme.

Ligesom et troende menneske er i livsfællesskab med den opstandne Kristus, sådan er det også med kirken.

Kristus er kirkens hoved: Som hovedet hersker over lemmerne, sådan indfører Kristus kirkens medlemmer i et livsfællesskab med sig i Helligånd.

Ved dette fællesliv er kristenlivet virkeligt til stede i verden og virksomt i verden.

III Luthers lære om kirken

- At Kristi gerning gælder os, kan vi ikke tænke os til. Det må tilbydes os og lægges os ”i hjertet af Helligånden ved evangeliets forkyndelse”
- Et sådant liv under Guds magt er Helligåndens gave.
- Det kalder Luther iflg den kirkelige tradition for ”helliggørelse”.

”Jeg tror, at Helligånden gør mig hellig, som hans navn siger. Men hvormed gør han det, hvordan er hans måde og midler? Svar: Ved dén kristen kirke, syndernes forladelse, kødets opstandelse og det evige liv. Men først og fremmest har ahn i verden en særlig menighed, som er moderen, der føder og nærer hver kristen ved Guds ord, som åbenbarer og lærer, som oplyser og antænder hjerterne, så de fatter og modtager der, hænger derved og forbliver deri” (De store katekismus)

Sand kirke

Spørgsmålet for Luther er nu, om den faktisk eksisterende kirke nu også er en ”en sand kirke” – dvs de kirker der opstod som følge af reformationen.

Luther opregner syv kendetegn på, hvad man må forstå ved en sand kirke (*Om koncilierne og kirken, 1539*)

:

- 1) Sand kirke kendes på *Guds ord*:

”Hvor du nu hører eller ser dette ord blive prædikeret, troet, bekendt og efterlevet, hav da ingen tvivl om, at der med sikkerhed må findes en sand Ecclesia sancta catholica, et kristeligt, helligt folk, selv om der hører meget få til. Thi Guds ord føres ikke uden frugt (Es 55,119... Guds ord kan ikke være uden Guds folk, Omvendt kan Guds folk ikke være uden Guds ord.”

- 2) Sand kirke kendes på *dåbens sakramente*

”For det andet kender man Guds folk på eller det kristelige, hellige folk på dåbens sakramente, hvor det bliver forkyndt, troet og brugt ret efter Kristi indstiftelse. Thi det er også åbenbart tegn og et kosteligt lægemiddel, hvorved Guds folk bliver helligt. Thi det er den nye fødsels hellige bad ved Helligånden, hvori vi bader og af Helligånden bliver vasket rene for synder og død, som i Guds lams uskyldige, hellige blod. Hvor du ser dette tegn, skal du vide, at dér må kirken eller det hellige, kristelige folk med sikkerhed være..”

- 3) Sand kirke kendes på *nadveren* – ”givet, troet og modtaget ret efter Kristi indstiftelse”.

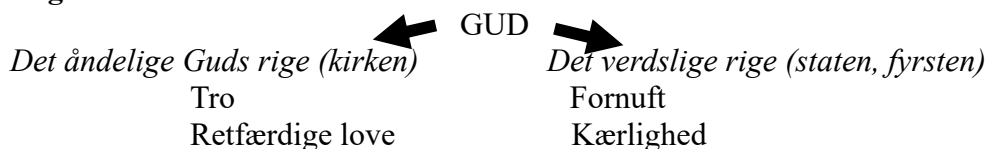
”Thi det er også et åbenbart tegn og et dyrebart lægemiddel, som Kristus har efterladt, hvorved han helliger sit folk, og hvorved det både øves og offentligt bekender, at det er kristent, som det gør med ordet og dåben”.

- 4) Sand kirke kendes på ”*nøglerne*” (dvs. på brug af både offentligt og privat skriftemål)
- 5) Sand kirke kendes på varetagelsen af *forpligtelsen til at skaffe sig præster og biskopper*, der kan forestå den offentlige gudstjeneste ”efter Kristi indstiftelse og ”på kirkens vegne og i kirkens navn”.
- 6) Sand kirke kendes på *bøn, gudstjeneste og trosundervisning*.
- 7) Sand kirke kendes på *korset* som kirkekendetegn:

”For det syvende erkender man i det ydre det hellige, kristelige folk ved det hellige korsets lægemiddel, at det må bære al ulykke og forfølgelse, al anfægtelse og ondt (som Fadervor beder) fra djævelen, verden og kødet, sørge skjult, være usikker, forskrækket, i det ydre være fattig, foragtet, syg og svag, for at det kan blive sit hovede, Kristus lig. Men årsagen må alene være den, at det holder fast ved Kristus og Guds ord og således lider for Kristi skyld. Salige er de, som lider forfølgelse for min skyld (Matt 5,11)”

- Kristne behøver ikke at fare forvirrede rundt for at finde trosbekendelsens ”hellige, almindelige kirke, de helliges samfund.
- Kendetegnene svarer på spørgsmålet *hvor findes sand kirke?*
- Luthers opregning af kendetegnene på sand kirke er rettet kritisk mod en kirke, der er blevet til en institution.
 ”Hvor du hører eller ser Guds ord blive prædikeret, troet, bekendt og efterlevet har du ingen tvivl om, at der med sikkerhed må findes en sand hellig, almindelig kirke”.

Luthers ”To-regimentelære”.

IV Nutidige kirkeforståelser

Grundtvig: ”Kirken den er et gammelt hus..»

Vi er Guds hus og kirke nu,
 bygget af levende stene,
 som under kors med ærlig hu
 troen og dåben forene;
 var vi på jord ej mer end to,
 bygge dog ville han og bo
 hos os i hele sin vælde. (v3)

Aldrig dog glemmes mer i Nord
 Kirken af levende stene,
 Dem, som i kraften af Guds ord
 Troen og dåben forene!
 Selv bygger Ånden kirke bedste,
 Trænger så lidt til drot som præst
 Ordet kun helliger huset (v 8 -udeladt i DDS)

- Kirken er et levende fællesskab af bekendende kristne
- Kirken er en historisk realitet, der har eksisteret siden de første kristen samledes om dåben og bekendelse
- *Ordet af Herrens egen mund:*
 Trosordet – bekendelsen
 Håbsordet – dåben
 Kærlighedsordet - nadveren

Barmenerklæringen 1934

- Kirken har et anliggende, som angår hele samfundets offentlige liv.
- Kirken kan ikke lade sig henvise til en åndelig ghetto-tilstand.
”Vi forkaster den falske lære, at kirken skulle kunne overlade udformningen af sit budskab og af sin ydre orden til de til enhver tid herskende kulturelle og politiske overbevisninger og deres forgodtbefindende”

”Håbets kirke”. Jürgen Moltmann

”Selvbetegnelsen *Jesu Kristi kirke* forlanger, at man ser Jesus Kristus som kirkens subjekt og indretter kirkens liv efter ham» (*Kirche in der Kraft des Geistes*. 1975)

1. Kristen teologi må minde den historisk, socialt og politisk betingede kirke om Kristi herredømme og kræve en troværdig praksisorientering i overensstemmelse dermed.
2. Kirken må omvendt erindre teologien om Guds folk og kræve en teologi og kræve en teologi, der er relevant for dette folk.
3. Sådan fastholdes, at ”trosbekendelsen ikke kun taler om en himmelsk kirke, men om kirken på det næste gadehjørne”.
4. Kirken bliver gjort til kirke i kraft af, at den opstandne og kommende Kristus er nærværende i forkyndelse og sakramenter. Det er sådan Helligånden virker!
5. Kirken bæres dermed af håbet om det kommende Gudsrige og kaldes til at tjene dette håb i praksis ved at tage parti for ondskabens ofre (fx destruktive og politisk-ideologiske magtforhold).

V Den katolske kirke

Kirken er *Guds folk* (Det andet Vatikanerkoncil, 1962-65)

1. Kirken er et menneskeligt fællesskab, der kaldes sammen af den treenige Gud og gøres til tegn på og redskab for menneskers forening med Gud.
2. Kirken har sin baggrund i Faderens frelsesplan, i Sønnens sendelse til verden og i Helligåndens stadige fornyelse af kirken.
3. Kirken er i al sin synlighed også genstand for tro: Den bekendes som Guds kirke og forstås som kirke i mission.
4. Kirken er på én gang en institution og en åndelig virkelighed, der kun er tilgængelig for troen.
5. Kirken er et *sakramente* dvs et tegn på og et redskab for den nære forening med Gud og for hele menneskeheden.

Latinamerikansk befrielsesteologi

- Gudsrigets nærvær og virkeliggørelse er ikke i historien bundet til en institution, kirken, dens sakramenter og forkyndelse.
- Gudsriget formidles overalt, hvor fred, retfærdighed og medmenneskelighed bliver til
- Kirken er ikke overflødig: *Basismenigheder* – en kirke af fattige og for fattige er den synlige socialform.
- I basismenighederne holdes Gudsrigets tegn, erfaringer af befrielse og retfærdighed, fast som foreløbigheds tegn på det endelige Gudsrige. Hvor også døden er overvundet og al destruktion er tilintetgjort.

VI Kirken som fællesskab (*koinonia*). Kirkernes fællesskab?

”Det, som vi har set og hørt, forkynder vi også for jer, for at også I kan have fællesskab med os; og vort fællesskab er med Faderen og med hans søn, Jesus Kristus.” (1 Joh 1,3)